

การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพระภิกษุสามเณรในศตวรรษที่ 21

Lifelong Learning Development of Monks and Novices in the 21st Century

พระครูปลัดรัตน์ ฐิตคุโณ, สิน งามประโคน, บุญเชิด ชำนิศาสตร์

Phrakhupaladrat Thitkunno, Sin Ngamprskhon, Boonchurd Chumnisart

คณะครุศาสตร์ มหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย

E-mail: Phrakhupaladrat@gmail.com

บทคัดย่อ

บทความนี้มีวัตถุประสงค์เพื่อเสนอแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพระภิกษุสามเณรในศตวรรษที่ 21 พบว่า การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพระภิกษุสามเณรต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 ซึ่งชี้ชัดว่าพระภิกษุสามเณรในยุคการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับวิธีการเรียนรู้ให้ทันความก้าวหน้าของกระแสสังคมในการพัฒนากระบวนการทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี พ.ศ.2561-2580 โดยเน้นการศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต ซึ่งสอดคล้องกับคำสอนของพระพุทธเจ้าได้ตรัสว่าสอนภิกษุว่า นั้นโคนไม้ ป่า และถ้าที่ควรแก่การเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อดับกิเลสพัฒนาปัญญา ชี้ให้เห็นว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตต้องเรียนจนบรรลุเป็นพระอรหันต์ แต่ถ้ายังไม่บรรลุเป็นพระอรหันต์เรียกว่าพระเสขบุคคล คือ ต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อความพ้นทุกข์เพิ่มปัญญาในการเรียนรู้ศาสตร์ใหม่ๆ ตลอดเวลาในการพัฒนาตนเอง และนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมต่อไป

คำสำคัญ: การเรียนรู้ตลอดชีวิต, พระภิกษุและสามเณร, ศตวรรษที่ 21

ABSTRACT

The purpose of this article is to present a guideline for lifelong learning development of monks and novices in the 21st century found that the development of lifelong learning of monks and novices must comply with the objects of the Education Act on the Scripture Education, B.E.2562. Clearly pointed out that monks and novices in the era of educational change in the 21st century Learning methods must be adjusted to keep up with the progress of social trends in the development of lifelong learning skills processes. And according to the 20-year National Education Plan 2018-2037 with an emphasis on continuing education and lifelong learning, which is in line with the teachings of the Buddha, said that he taught monks that the roots of trees, forests, and caves deserve for lifelong learning in order to extinguish defilements and develop wisdom. It points out that lifelong learning must be studied until one attains an Arahantship. But if he did not attains the status of an arahant, he is called a monk. That is, he must learn for lifelong to end suffering, increase his wisdom in learning new sciences all the time, to develop himself and apply the knowledge for the benefit of oneself and the society.

Keywords: Lifelong Learning, Monks and Novices, The 21st Century

บทนำ

การเรียนรู้ตลอดชีวิตเป็นหลักการของพระพุทธศาสนาที่พระพุทธเจ้าทรงตรัสสอนแก่พระภิกษุ สามเณรที่เข้ามาเรียนในพระพุทธศาสนาว่าพระพุทธองค์ตรัสว่า จงทำธุระ 2 อย่าง คือ คณธุระกับวิปัสสนาธุระ ซึ่งการศึกษาเบื้องต้นให้เข้าใจชัดเรียกว่า คณธุระ คือ การศึกษาปริยัติธรรมคำสอนที่เป็นพระธรรมวินัยตามหลักพระไตรปิฎกและการศึกษาวิปัสสนา ซึ่งเรียกว่าการฝึกกรรมฐานบางครั้งเรียกว่าวิชาชีวิต คือการฝึกจิตตามกระบวนการฝึกสมาธิในพระพุทธศาสนา จะเห็นว่าพระสงฆ์เมื่อบวชมาแล้วต้องเรียนรู้ตลอดชีวิตจนบรรลุเป็นพระอรหันต์จึงหมดภาวะกิจการเรียน (อเสขะ) คือไม่เรียนแล้ว

เมื่อย้อนกลับไปศึกษาคำว่า การเรียนรู้ตลอดชีวิต มีความสำคัญมากสำหรับประเทศและกับประชาชน ปัจจุบันสังคมไทยเรานั้น คนในสังคมยังไม่ใช่ผู้เรียนรู้ตลอดชีวิต จำเป็นอย่างยิ่งที่ทุกหน่วยงาน ทุกองค์กรต้องตระหนักและให้ความสำคัญ เร่งช่วยกันเปลี่ยนแปลงค่านิยมให้คนไทยเป็นคนที่รักการเรียนรู้มากกว่าความบันเทิง รักการอ่านมากกว่าการพูด รักการแสวงหาความรู้มากกว่ารับข้อมูล ทั้งนี้เพื่อช่วยให้คนไทยสามารถปรับตัวอยู่ในโลกปัจจุบันได้ (เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์, 2543) เส้นทางสู่การศึกษา Thailand 4.0 โดยการนำเทคโนโลยีและเครื่องมือระบบดิจิทัลเข้ามาช่วยในการพัฒนาและขับเคลื่อนการศึกษาไทย กระทรวงศึกษาธิการได้จัดส่งเสริมสนับสนุนโครงการสำคัญต่างๆ ที่เน้นการเรียนรู้และการพัฒนาทักษะในศตวรรษที่ 21 จากการเรียนรู้ในชั้นเรียนมาเป็นการเรียนรู้ได้ทุกสถานที่ ทุกเวลา โดยการใช้เครื่องมือด้านเทคโนโลยีที่ทันสมัยมาช่วยในการเรียนรู้ได้มากขึ้น การประยุกต์ใช้เทคโนโลยีสมัยใหม่เป็นเครื่องกระตุ้นการเรียนรู้ มุ่งเน้นผู้เรียนให้มีความสร้างสรรค์นวัตกรรม และการวิจัยด้วยวิทยาศาสตร์และเทคโนโลยีเพื่อเพิ่มขีดความสามารถในการแข่งขันของประเทศ (มัทนา หาญสุริย์, 2563)

ถ้าจะถามว่าการเรียนรู้ในศตวรรษที่ 21 เป็นอย่างไร โดยเฉพาะกลุ่มพระภิกษุสามเณรจะยึดหลักการเรียนรู้รู้อย่างไร ก่อนอื่นขอทำความเข้าใจกับการพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักวิชาการในศตวรรษที่ 21 ได้ดังนี้

หลักการของการศึกษาตลอดชีวิต

สุนทร สุนันท์ชัย และสุมาลี สังข์ศรี, 2532) ได้กล่าวถึงหลักการของการศึกษาตลอดชีวิต ดังนี้

1. การศึกษาไม่ได้สิ้นสุดลงเมื่อบุคคลจบการศึกษาจากสถาบันการศึกษา หากแต่การศึกษาเป็นกระบวนการตลอดชีวิตของบุคคลที่สามารถวางแผนเรียนรู้จากสิ่งแวดล้อมและแหล่งวิชาที่มีอยู่ในสังคมได้
2. การศึกษาตลอดชีวิตประกอบด้วยการศึกษาในระบบการศึกษานอกระบบ และการศึกษาที่ไม่เป็นทางการหรือตามอัธยาศัย
3. บ้านมีบทบาทสำคัญอันดับแรกในการให้การศึกษาตลอดชีวิตเปรียบเสมือนโรงเรียนแห่งแรก มีหน้าที่อบรมและให้การศึกษาเบื้องต้นแก่เด็ก และเป็นการวางรากฐานที่ดีให้แก่เด็กในการศึกษาตลอดชีวิต
4. ชุมชนเป็นแหล่งการศึกษาลำดับต่อมา เด็กจะได้เรียนรู้สิ่งต่างๆ จากแหล่งการเรียนรู้หลากหลายประเภทในชุมชนของตน เช่น โรงเรียน สถานประกอบการ โรงพยาบาล วัด เป็นต้น
5. การศึกษาตลอดชีวิตจะต้องดำเนินการอย่างต่อเนื่องและผสมผสานกันทั้งในแนวตั้งและแนวนอน แนวตั้ง หมายถึง ช่วงชีวิตตั้งแต่เกิดจนตาย บุคคลควรได้รับการศึกษาในทุกวัย ในทุกช่วงชีวิต และแนวนอน หมายถึง บุคคลควรได้รับการพัฒนาทุกด้านในช่วงชีวิตหนึ่ง ดังนั้น บุคคลควรได้รับการพัฒนาทุกประเภทและต้องมีความสัมพันธ์กับชีวิตประจำวันของตน
6. รัฐควรจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้กับประชาชนทุกคนและทุกกลุ่มเป้าหมายอย่างเท่าเทียมกัน โดยเฉพาะผู้ด้อยโอกาสในสังคม
7. การศึกษาตลอดชีวิตมีลักษณะยืดหยุ่นและหลากหลายในด้านเนื้อหา สื่อการเรียนรู้ วิธีการเรียนรู้ ระยะเวลาที่ใช้ในการเรียนและกฎระเบียบต่างๆ เป็นต้น

8. เป้าหมายสูงสุดของการศึกษาตลอดชีวิต คือ การพัฒนาคุณภาพชีวิต
 9. สิ่งที่สำคัญสำหรับการศึกษาตลอดชีวิต คือ โอกาสแรงจูงใจ และความสามารถที่จะศึกษา โดยจะต้องสร้างความรู้ความเข้าใจที่ถูกต้องแก่กลุ่มเป้าหมายให้เห็นถึงความจำเป็นของการศึกษาที่มีต่อชีวิต
 10. การศึกษาตลอดชีวิตเป็นภาพรวมของการศึกษาทั้งหมดครอบคลุมการศึกษาในระบบ การศึกษานอกระบบ และการศึกษาตามอัธยาศัยทุกระดับ
 11. บุคคลทุกเพศ ทุกวัย มีความสามารถที่จะเรียนรู้ได้ตลอดชีวิตต้องจัดการศึกษาให้เหมาะสมกับสภาพของบุคคลในขณะนั้น
 12. ให้การเรียนรู้เรื่องของสภาพจริงและปัญหาที่จะต้องไปเผชิญเพื่อที่จะสามารถพัฒนาคุณภาพชีวิต สามารถพึ่งพาตนเองและแก้ไขปัญหาด้วยตนเองได้
 13. การศึกษามีความจำเป็นสำหรับมนุษย์ทุกช่วงชีวิต ตั้งแต่เกิดจนตาย เพื่อจะช่วยให้บุคคลสามารถดำเนินชีวิตและปรับตัวให้เข้ากับสิ่งที่เปลี่ยนแปลงต่างๆ ในช่วงวัยได้อย่างเหมาะสม
 14. การจัดการศึกษาตลอดชีวิตให้สำเร็จและมีประสิทธิภาพนั้นจะต้องอาศัยความร่วมมือของทุกฝ่ายทั้งรัฐบาล เอกชน สถาบันการศึกษาองค์กรท้องถิ่นและประชาชน
- กล่าวได้ว่าการเรียนรู้ตลอดชีวิตเพื่อประโยชน์ 5 อย่าง
1. การพัฒนาตนเองในการเรียนรู้ให้ก้าวทันการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่
 2. การเรียนรู้ให้ลึกซึ้งจริงๆ ในศาสตร์ที่ตนถนัดที่จะนำไปใช้ประโยชน์ได้อย่างแท้จริง
 3. การนำเทคนิคใหม่ๆ มาสร้างสรรค์และพัฒนานวัตกรรมใหม่
 4. ยอมรับและเปลี่ยนแปลงให้ทันโลก
 5. ฝึกทักษะด้านการคิด วิเคราะห์ สังเคราะห์องค์ความรู้ไปสู่ภาคปฏิบัติได้อย่างเหมาะสมกับสถานการณ์

พระสงฆ์ยุคเทคโนโลยีต้องพัฒนาตนอย่างไร

ปัจจุบันพระภิกษุสามเณรบางรูปเก่งเทคโนโลยีมาก จนมีบางคนกล่าวว่า อยากรู้เทคโนโลยีต้องถามพระ อยากรู้ธรรมะให้ถามโยม ข้อเท็จจริงเป็นอย่างนั้นจริงๆ สมัยเรียนเพื่อนพระบางรูปเก่งเทคโนโลยีมาก คอยให้คำแนะนำโยมฆราวาสที่เรียนด้วยกันเป็นประจำ เมื่อย้อนไปศึกษาหลักคิดในศตวรรษที่ 21 จะพบว่า

1. ทักษะคิดในศตวรรษที่ 21
 - 1.1 ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการคิดเชิงวิพากษ์ (Analysis, Synthesis and Critical Thinking Skills) หมายถึง ความสามารถในการตรวจสอบ การจำแนกแยกแยะ และการประเมินผลข้อมูล รวมทั้งสามารถนำข้อมูลหรือความรู้ที่ได้มาศึกษาให้ชัด
 - 1.2 ทักษะการคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ (Initiative and Creative Skills) หมายถึงความสามารถในการทำให้เกิดผลงานใหม่ที่แตกต่างไปจากความคิดหรือกิจกรรมของคนอื่น
 - 1.3 ทักษะการคิดคำนวณ (Numeracy Skills) หมายถึง ความสามารถในการทำความเข้าใจกับตัวเลขและสถิติในระดับพื้นฐานโดยสามารถอ่านและเขียนได้
 - 1.4 ทักษะการคิดแก้ปัญหา (Problem Solving Thinking Skills) หมายถึง ความสามารถในการระบุถึงปัญหา และสิ่งที่ตนเองไม่รู้ได้ และสามารถแก้ไขปัญหาในสิ่งที่เกิดขึ้นได้อย่างมีประสิทธิภาพ
2. ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ประกอบด้วย 4 ทักษะย่อย ได้แก่
 - 2.1 ทักษะการรู้สารสนเทศ (Information Literacy Skills) หมายถึง ความสามารถในการค้นหา การเข้าถึง การประเมิน และการนำสารสนเทศไปใช้ได้อย่างมีประสิทธิภาพ

2.2. ทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง (Self-Directed Learning Skills) หมายถึง ความสามารถที่ต้องรับผิดชอบทั้งในการคิดริเริ่มการกำหนดเป้าหมาย การวางแผน การปฏิบัติ และการประเมินผลการเรียนรู้ด้วยตนเอง

2.3 ทักษะการทำงานเป็นทีมและการมีมนุษยสัมพันธ์ (Team Work and People Skills) หมายถึง ความสามารถในการสร้างความสัมพันธ์ระหว่างบุคคลและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่น โดยสามารถเข้าใจคนอื่นและให้อภัยคนอื่นเมื่อมีความจำเป็น และสามารถทำงานร่วมกันเป็นทีมกับผู้อื่นในวัตถุประสงค์เฉพาะได้

2.4 ทักษะการวิจัย (Research Skills) หมายถึง ความสามารถในการค้นหาสารสนเทศ รู้แหล่งสารสนเทศ และรวบรวมสารสนเทศที่ตนเองต้องการ มีทักษะในการคิดวิเคราะห์ การตีความหมาย การประเมินผล และการสังเคราะห์ข้อมูลได้มา และสามารถนำไปประยุกต์ใช้ได้

3. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร (Information Technology and Communication Skills) ทักษะการสื่อสารประกอบด้วย 2 ทักษะย่อย ได้แก่

3.1 ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ (Information Technology Skills) หมายถึง ความสามารถในการใช้เทคโนโลยีสารสนเทศที่เหมาะสมในการสื่อสารและการค้นคว้าข้อมูลที่ตนเองต้องการ และสามารถนำไปใช้ประโยชน์ได้

3.2 ทักษะการสื่อสาร (Communication Skills) หมายถึง ความสามารถในการสื่อสารทั้งทางวัจนภาษาและอวัจนภาษาที่มีประสิทธิภาพ มีความสามารถในการสื่อสารข้อมูลและแนวความคิดกับครอบครัวและเพื่อนร่วมงานได้ในทุกสถานการณ์ที่เกิดขึ้นทั้งสภาพแวดล้อมการเรียนรู้ที่เป็นทางการและไม่เป็นทางการ มีความสามารถในการพัฒนาและสร้างสัมพันธ์ภาพที่ดีกับผู้อื่นโดยเข้าใจความต้องการของบุคคลอื่นและแสดงความคาดหวังของตนเองให้ผู้อื่นได้รับรู้และสามารถประยุกต์ใช้ในสถานการณ์ต่างๆ ได้ (สุบิน ไชยยะ, 2562)

จากแนวคิดดังกล่าว พระภิกษุสามเณร ต้องพัฒนาตนเองที่ไม่ขัดหลักพระธรรมวินัยในการเรียนรู้และการใช้สื่อเทคโนโลยีเพื่อการสื่อสารให้ทันยุคสมัยด้วยการเทศน์ การสอน การใช้โทรศัพท์ที่เหมาะสมกับสถานะพระสงฆ์ให้เกิดประโยชน์มากที่สุดเผยแผ่พระพุทธศาสนาในรูปแบบต่างๆ ซึ่งหลักการนี้จะได้รับการสนับสนุนให้พระภิกษุสามเณรได้เรียนรู้เทคโนโลยีให้มากขึ้น

แนวทางพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพระสงฆ์ในยุคใหม่

เมื่อศึกษาการจัดการศึกษาภายใต้ พรบ.การศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 (พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม, 2562) พบว่าการศึกษาพระภิกษุสามเณรในพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดขึ้นเพื่อให้การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมได้รับการสนับสนุนส่งเสริมด้วยดีจากภาครัฐ และสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์และของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ภิกษุสามเณรได้มีการเรียนรู้ที่ทันกับยุคสมัย สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ซึ่งจะเป็นผลดีทั้งต่อประเทศชาติ และพระพุทธศาสนา ประกอบกับในยุคปัจจุบันสถานศึกษาในพระพุทธศาสนามีกระจายอยู่ทั่วประเทศ มีการจัดการเรียนการสอนอยู่ภายในบริเวณของวัด ทั้งบุคลากรที่จัดการศึกษาส่วนมากก็เป็นพระภิกษุ ด้วยเหตุผลดังกล่าว พระราชบัญญัติฉบับนี้เมื่อวันที่ 16 เมษายน 2562 ในรัชสมัยสมเด็จพระเจ้าอยู่หัวมหาวชิราลงกรณ เป็นปีที่ 4 ในรัชกาลปัจจุบัน รับสนองพระราชโองการโดยพลเอกประยุทธ์ จันทร์โอชา นายกรัฐมนตรี มีทั้งหมด 33 มาตรา ซึ่งสรุปรายละเอียดที่สำคัญได้ ดังนี้

1. ด้านความหมายของสถานศึกษาพระปริยัติธรรมเบื้องต้นของพระราชบัญญัติฉบับนี้ ให้ความหมายของ “การศึกษาพระปริยัติธรรม” ว่าเป็นการศึกษาหลักธรรมทางพระพุทธศาสนาตามที่ปรากฏในอยู่คัมภีร์พระไตรปิฎก

2. ด้านการจัดการศึกษาพระปริยัติธรรม ตามความในมาตรา 6 ได้จำแนกการศึกษาพระปริยัติธรรมไว้ทั้งหมด 3 แผนก ดังนี้ (1) แผนกบาลีสนามหลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาภาคภาษาบาลี (2) แผนกธรรมสนามหลวง เป็นการศึกษาพระพุทธศาสนาภาคภาษาไทย และ (3) แผนกสามัญศึกษา

3. ด้านคณะกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม ตามความในมาตรา 8 ระบุไว้ว่าต้องประกอบด้วย (1) ประธานกรรมการรูปหนึ่ง ที่สมเด็จพระสังฆราชทรงแต่งตั้ง โดยผ่านความเห็นชอบจากมหาเถรสมาคม (2) รัฐมนตรี ซึ่งนายกรัฐมนตรีมอบหมาย เป็นรองประธานกรรมการ (3) กรรมการโดยตำแหน่ง ได้แก่ แม่กองบาลี สนามหลวง แม่กองธรรมสนามหลวง ประธานกรรมการการศึกษาพระปริยัติธรรม แผนกสามัญศึกษา อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหาจุฬาลงกรณราชวิทยาลัย อธิการบดีมหาวิทยาลัยมหามกุฏราชวิทยาลัย

4. ด้านคุณลักษณะของผู้เรียน สถานศึกษาพระปริยัติธรรมต้องมุ่งปลูกฝังให้ผู้เรียนมีคุณลักษณะตามความในมาตรา 17 ซึ่งกำหนดคุณลักษณะของผู้เรียนไว้ดังนี้ (1) ต้องเป็นศาสนทายาทที่ดีของพระพุทธศาสนาและพลเมืองที่ดีของสังคม (2) ต้องมีความรู้และทักษะในวิชาการทางพระพุทธศาสนา (3) ต้องมีนิสัยใฝ่หาความรู้ ปฏิบัติตามข้อบังคับ ระเบียบและวินัยสงฆ์ (4) ต้องมีสุขภาพดีทั้งร่างกาย และจิตใจ (5) ต้องรู้จักบำรุงรักษาศาสนสมบัติ อนุรักษ์ และเสริมสร้างสภาพแวดล้อม (6) ต้องมีความภูมิใจความเป็นสมณะ จงรักภักดีต่อชาติ ศาสนา และพระมหากษัตริย์ และ (7) ต้องมีความคิดสร้างสรรค์ และส่งเสริมสนับสนุนแนวทางปฏิบัติให้เกิดความเจริญแก่ชุมชน สังคม และพระพุทธศาสนา

สรุปได้ว่าแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพระภิกษุสามเณรต้องปฏิบัติตามพระราชบัญญัติการศึกษาการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 ซึ่งชี้ชัดว่าพระภิกษุสามเณรในยุคการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับวิธีการเรียนรู้ให้ทันความก้าวหน้าของกระแสสังคมในการพัฒนากระบวนการทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต จึงมีความจำเป็นอย่างยิ่งที่จะศึกษาการพัฒนากระบวนการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพระสงฆ์ พัฒนาตนเองและนำความรู้ไปประยุกต์ใช้ให้เป็นประโยชน์แก่ตนเองและสังคมต่อไป

บทสรุป

การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพระภิกษุสามเณรต้องปฏิบัติตามวัตถุประสงค์ของพระราชบัญญัติการศึกษาการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562 ว่าพระภิกษุสามเณรในยุคการเปลี่ยนแปลงการศึกษาในศตวรรษที่ 21 ต้องปรับวิธีการเรียนรู้ให้ทันความก้าวหน้าของกระแสสังคมในการพัฒนากระบวนการทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิต และตามแผนการศึกษาแห่งชาติ 20 ปี พ.ศ. 2561-2580 โดยเน้นการศึกษาต่อเนื่องและการเรียนรู้ตลอดชีวิต พระสงฆ์ยุคเทคโนโลยีต้องพัฒนาตนให้มีทักษะดังนี้ 1. ทักษะคิดในศตวรรษที่ 21 ได้แก่ 1) ทักษะการคิดวิเคราะห์ การสังเคราะห์ และการคิดเชิงวิพากษ์ 2) ทักษะการคิดริเริ่มและสร้างสรรค์ 3) ทักษะการคิดคำนวณ 4) ทักษะการคิดแก้ปัญหา 2. ทักษะการเรียนรู้ (Learning Skills) ได้แก่ 1) ทักษะการรู้สารสนเทศ 2) ทักษะการเรียนรู้ด้วยการนำตนเอง 3) ทักษะการทำงานเป็นทีมและการมีมนุษยสัมพันธ์ 4) ทักษะการวิจัย 3. ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศและการสื่อสาร ได้แก่ 1) ทักษะด้านเทคโนโลยีสารสนเทศ 2) ทักษะการสื่อสารแนวทางพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพระสงฆ์ในยุคใหม่พบว่าการศึกษาพระภิกษุสามเณรในพระราชบัญญัติฉบับนี้เกิดขึ้นเพื่อให้การจัดการศึกษาพระปริยัติธรรมได้รับ การสนับสนุนส่งเสริมด้วยดีจากภาครัฐ และสามารถบริหารจัดการศึกษาได้อย่างมีประสิทธิภาพ ตอบสนองนโยบายการจัดการศึกษาของคณะสงฆ์และของชาติได้อย่างมีประสิทธิภาพ และเพื่อให้ภิกษุสามเณรได้มีการเรียนรู้ที่ทันกับยุคสมัย สอดรับกับการเปลี่ยนแปลงของโลกยุคใหม่ ซึ่งจะเป็นผลดีทั้งต่อประเทศชาติ และพระพุทธศาสนา ดังภาพที่ 1

ภาพที่ 1 การพัฒนาการเรียนรู้ตลอดชีวิตของพระภิกษุสามเณรในศตวรรษที่ 21

รายการอ้างอิง

- เกรียงศักดิ์ เจริญวงศ์ศักดิ์. (2543). การจัดการเครือข่าย: กลยุทธ์สำคัญสู่ความสำเร็จของการปฏิรูปการศึกษา. กรุงเทพมหานคร: ชัคเชสมิเดีย.
- มัทนา หาญสุริย์. (2563). การศึกษาบนโลกดิจิทัล. วารสารการบริหารการศึกษาและภาวะผู้นำ มหาวิทยาลัยราชภัฏสกลนคร. 8(31). 9-21.
- ราชกิจจานุเบกษา. (2562). พระราชบัญญัติการศึกษาพระปริยัติธรรม พ.ศ. 2562. กรุงเทพมหานคร: บำรุงนุกุลกิจ.
- สุนทร สุนันท์ชัย และสุมาลี สังข์ศรี. (2532). หลักและปรัชญาการศึกษาตลอดชีวิต. เอกสารการสอนชุดวิชาการศึกษาตลอดชีวิตและการศึกษานอกระบบ หน่วยที่ 1 เล่มที่ 1 สาขาวิชาศึกษาศาสตร์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช. นนทบุรี: โรงพิมพ์มหาวิทยาลัยสุโขทัยธรรมาธิราช.
- สุบิน ไชยยะ. (2562). การพัฒนาทักษะการเรียนรู้ตลอดชีวิตของนักศึกษาในศตวรรษที่ 21. วารสารวิชาการศึกษาศาสตร์. 20(1). 168-180.